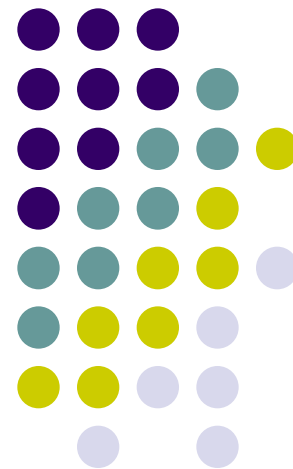

СЪВРЕМЕННАТА ПСИХОЛОГИЯ И ДРУГИТЕ НАУКИ. Структура на психологията. Задачи на съвременната психология

доц. С. Цветкова, д.пс

- **ЕСТЕСТВЕНИ НАУКИ** – основите на естествознанието се полагат втората половина на XIX в. Към този период се отнася и първото използване на психологически експериментален метод (от Г. Фехнер). От сферата на тази научна област съществено значение за психологията има **рефлекторната теория** на И. Сеченов и И. Павлов. За развитието на теорията допринасят редица учени – физиолози: П. Анохин, А. Ухтомски, Н. Бернщайн и др. Значимо влияние върху психологическата наука оказва **еволюционната теория** на Ч. Дарвин – измененията на психиката под влияние на средата и обяснение на появата на висшите психични механизми на основата на нисшите. Подчертано значение имат биологичните принципи за приспособяване към средата. Биология, физиология, неврофизиология и др.

- Психологията се стреми да даде обяснение на механизмите, по които се извършва процеса на отразяване, с помощта на **физиологията** и в частност – на **физиологията на висшата нервна дейност**. Физиологията се занимава с механизмите на функциониране на орган или система в човешкия организъм, а физиологията на висшата нервна дейност – с механизмите на работа на нервната система, които реализират “равновесието” между организма и средата.

- **ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ**

Тези връзки имат решаващо за развитието на психологията значение. От тази област на познанието се подчертава взаимодействието с историята, социологията, етнографията, икономиката, правото, изкуствознанието и др.

Дават обяснение за индивидуалното и групово поведение на хората; закономерностите при формиране на стереотипите в поведението, навиците, социалните установки и ориентации; изучаване на чувствата, настроенията, психоклимата; изследване на психическите свойства и особености на личността

- **Педагогика** – педагогическите знания са в тясна връзка с психологическите. Последните осигуряват методите за психологично изследване на обучаващите се за разкриване на възрастовите и индивидуални специфики в развитието, с което се подготвя основата за разгръщане на педагогическите въздействия, определяне на обема учебно съдържание и научните области за изучаване. Психологията взаимодейства с общата теория на педагогиката, дидактиката, частните методики, теорията на възпитанието.

- **ТЕХНИЧЕСКИ НАУКИ**

Позволяват моделиране на протичането на психичните процеси; обясняват пътя за прием и преработка на информацията; дават възможност да се управлява успешно съвременната техника, с отчитане на психическите особености и персонални способности. Кибернетика, ергономия, бионика и др.

- **ФИЛОСОФСКИТЕ НАУКИ** – философия, логика, история на философията, гносеология и др.

Структура на психологията.

- **ОБЩА ПСИХОЛОГИЯ** – дефинира научната област, извежда основните понятия, категории, общите закономерности в развитието на психиката, дава общите закони за възникването, развитието и функционирането на психичните явления; изучава познавателната и практическа дейност на човека. Изследванията от областта на общата психология са фундаментални за останалите научни раздели.
- **СОЦИАЛНА ПСИХОЛОГИЯ** – включват се: психология на малките групи (клас, семейство, колектив), етнопсихология (народопсихология), психология на управлението, психология на възпитанието.
- **ПСИХОЛОГИЯ НА РАЗВИТИЕТО** – В рамките се включват научните отрасли:
- **Възрастова психология** (психология на ранното детство, детска /предучилищна/, психология на подрастващите, юношите, на възрастните и геронтопсихология).
- **Психология на аномалното развитие** (специална психология) – по раздели
- **Психопатология**

- **СРАВНИТЕЛНА ПСИХОЛОГИЯ** – (изследва филогенетическите форми на психиката, установява сходства в развитието на психиката при човека и животните). **ЕВОЛЮЦИОННА ПСИХОЛОГИЯ**
- **ТРУДОВА ПСИХОЛОГИЯ** (съдържа подраздели, съобразно различните професии)
- **ПЕДАГОГИЧЕСКА ПСИХОЛОГИЯ** (психология на ученето, на обучението /психодидактика/, възпитанието, на учителя, психология на професионално-техническото обучение)

- **МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЯ** (изучава психологическите аспекти на лекарската професия, на взаимодействието му с пациентите и др.). Тесни специалности: невропсихология; психофармакология (психологическите ефекти от прилагането на различни медикаменти); психотерапия; психопрофилактика и психохигиена.
- **ЮРИДИЧЕСКА ПСИХОЛОГИЯ** – разглежда психологически проблеми и въпроси, свързани с реализацията на правната система. Включва отраслите: съдебна, криминална психология.
- **ПСИХОЛОГИЯ НА КУЛТУРАТА** – включва: психология на литературата, изобразителните и пластичните изкуства, на театралното и музикалното изкуство, психология на масовата комуникация.

- Успешно се развиват и други клонове на психологията като: психология на търговията, рекламата, спорта, военна психология, диференциална психология, психодиагностика, психолингвистика, психофизика, психофизиология, експериментална психология, библиопсихология и др.